

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

На правах рукопису

ДУБОВА АНАСТАСІЯ СЕРГІЇВНА

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ
ТУРИЗМУ НА АФРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ**

Спеціальність 242 Туризм
(код) (назва спеціальності)

Освітня програма Туризм
(назва)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:
Джинджоян Володимир
Вергарович, доктор
економічних наук, професор

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол засідання кафедри

№ 5 від 19.12.2022 р

Завідувач кафедри

 Т. ТЕСЛЕНКО

(підпис)

Дніпро, 2022

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 242 «Туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри туристичного та
готельно-ресторанного бізнесу

 Тетяна ТЕСЛЕНКО
«01» жовтня 2022 року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ) СТУДЕНТУ

Дубовій Анастасії Сергіївні

1. Тема роботи (проекту) Дослідження пріоритетних шляхів розвитку туризму на Африканському континенті
керівник роботи (проекту) д.е.н., проф. Джинджоян В.В.
затверджена наказом по Університету від 12.09.2022 р. № 84-02.

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 04.02.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи (проекту):

статистична звітність міжнародних статистичних організацій, регіональних об'єднань та органів державної влади країн;
наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань проблематики розвитку індустрії туризму;
національні та міжнародні нормативно-правові документи.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки:

Вступ

Розділ 1. Загальна характеристика туризму.

Розділ 2. Дослідження сучасного стану туризму в Африці

Розділ 3. Пріоритетні шляхи розвитку туризму в Африці

Висновки

Список використаних джерел.

5. Перелік демонстраційного матеріалу:

Слайд 1. Титул

Слайд 2. Об'єкт, предмет і мета дослідження

Слайд 3. Класифікація туризму

Слайд 4. Розподіл африканських країн за регіонами

Слайд 5. Порівняльні мапи африканських країн у 1880 та 1913 рр.

Слайд 6. Динаміка в'їзного і виїзного туризму
Африканському туристичному регіоні

Слайд 7. Кількість іноземних туристів за африканськими регіонами

Слайд 8. Мережа Трансафриканських автомобільних доріг

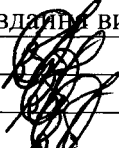
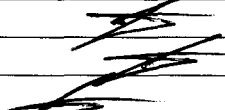
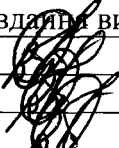
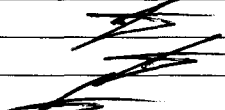
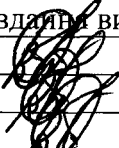
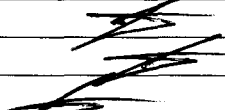
Слайд 9. Сучасний стан конфліктів на Африканському континенті

Слайд 10. Список африканських країн з найбільшою кількістю «зіркових готелів

Слайд 11. Представники африканської діаспори за країнами проживання

Слайд 12. Розселення американців африканського походження у США

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
1	проф. Джинджоян В.В.		
2	проф. Джинджоян В.В.		
3	проф. Джинджоян В.В.		

7. Дата видачі завдання 01.10.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Розділ 1. Загальна характеристика туризму	01.11.2022	Виконано
2	Розділ 2. Дослідження сучасного стану туризму в Африці	28.11.2022	Виконано
3	Розділ 3. Пріоритетні шляхи розвитку туризму в Африці	25.01.2023	Виконано
4	Вступ	27.01.2023	Виконано
5	Висновки	29.01.2023	Виконано
6	Оформлення	01.02.2023	Виконано

Здобувач

Анастасія ДУБОВА

Керівник

Володимир ДЖИНДЖОЯН

АНОТАЦІЯ

Дубова А.С. Дослідження пріоритетних шляхів розвитку туризму на Африканському континенті: 104 с., 7 рис., 15 табл., 85 джерел літератури.

Дипломна робота на здобуття другого освітнього рівня «магістр з туризму», – Дніпровський гуманітарний університет, Дніпро, 2023.

Досліджено сферу туризму та його види, розглянуто історію африканських країн як базову основу туризму, проаналізовано сучасний стан туризму на Африканському континенті; визначено перспективи, основні перешкоди на шляху розвитку туризму та пріоритетні напрямки для популяризації африканської туристичної інфраструктури.

Ключові слова: Африка, види туризму у Африці, військовий туризм, готельна індустрія, етнічний туризм, історія Африки, міжнародний туризм, пріоритетні напрямки, туризм, туристична індустрія Африканського континенту.

ANNOTATION

Dubova Anastasiia. Study of priority ways of tourism development on the African continent: 104 pages, 7 figures, 15 tables, 85 sources of literature.

Thesis for obtaining the second educational level "Master of Tourism", - Dnipro Humanitarian University, Dnipro, 2023.

The field of tourism and its types were studied, the history of African countries was considered as the basic basis of tourism, the current state of tourism on the African continent was analyzed; perspectives, main obstacles to the development of tourism and priority directions for the promotion of African tourism infrastructure are defined.

Keywords: Africa, types of tourism in Africa, military tourism, hotel industry, ethnic tourism, history of Africa, international tourism, priority destinations, tourism, tourism industry of the African continent.

ЗМІСТ

Вступ	6
Розділ 1. Загальна характеристика туризму	8
1.1. Історія становлення туризму	8
1.2. Теорія туризму	11
1.3. Види туризму	13
Висновок до розділу 1	26
Розділ 2. Дослідження сучасного стану туризму в Африці	28
2.1. Загальна характеристика африканських країн як базова основа туризму	28
2.2. Аналіз сучасного стану туризму на Африканському континенті	37
2.3. Інфраструктурне забезпечення Африканського регіону	43
Висновок до розділу 2	49
Розділ 3. Пріоритетні шляхи розвитку туризму Африки	51
3.1. Перспективи розвитку	51
3.2. Основні перешкоди на шляху розвитку туризму	72
3.3. Пропозиції щодо популяризації африканської туристичної індустрії	80
Висновок до розділу 3	85
Загальний висновок	88
Список використаних джерел	92
Додатки	101

ВСТУП

Актуальність теми. «Африка – надзвичайно цікавий, дуже перспективний, але найслабше освоєний туристичний регіон, він належить до молодих туристичних регіонів і відрізняється нині вищими темпами зростання туристських потоків, ніж у традиційних туристичних регіонах.

Африканський туристичний регіон відрізняє особливе географічне розташування: екватор перетинає його майже посередині. Завдяки своєму розташуванню у двох півкулях він має широкі перспективи для розвитку туризму протягом усього року і таким чином може вирішувати проблеми сезонності світового туризму, особливо для туристів з Європи» [1].

Цю тему також досліджували М. М. Книш, І. В. Смаль, О. Фастовець, Н. В. Петрина, Н. В. Левасюк, Н. М. Салига, Ю. І. Сологуб, Н. В. Терещук.

Метою роботи є аналіз сучасного стану туризму на Африканському континенті та визначення пріоритетних шляхів розвитку туризму у Африці.

Завдання. Мета дослідження зумовила розв'язання наступних завдань:

- надати загальну характеристику туризму;
- розглянути історію становлення туризму;
- дослідити види туризму;
- дослідити африканські країни;
- проаналізувати сучасний стан туризму на Африканському континенті;
- розглянути стан інфраструктурного забезпечення Африканського регіону;
- оцінити перспективи розвитку;
- визначити основні перешкоди на шляху розвитку туризму;
- визначити пріоритетні види туризму для популяризації африканської туристичної інфраструктури.

Об'єкт дослідження: Африканський континент.

Предмет дослідження: Пріоритетні шляхи розвитку туризму на Африканському континенті.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і вирішення завдань було використано наступні методи: порівняльний, історичний, статистичний, графічний.

Наукова новизна одержаних результатів даного дослідження полягає у тому, що у цій роботі вперше запропонована популяризація туристичної індустрії Африки шляхом запровадження і розвитку військового туризму.

Апробація результатів роботи та публікації. Частина отриманих результатів опубліковані в науковій статті: Джинджоян В. В., Дубова А. С. Військовий туризм: проблеми та перспективи його розвитку на африканському континенті. Молодий вчений. 2023. та наукових тезах:

1. Дубова А. С. Туризм та гостинність у Кігалі / Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу: тези виступів III Міжнар. наук.-практ. конф. – Житомир: Житомирська політехніка, 2022. 317 с.;

2. Дубова А. С. Вплив covid-19 на економіку туризму в африканських країнах / Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (5 листопада 2022 р). / відп. ред. В. В. Чудовець. Вип. 16. Луцьк: ВІП Луцького національного технічного університету, 2022. 333 с.

3. Джинджоян В. В., Дубова А. С. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної інфраструктури Сенегалу / Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2022 року). Х.: ХНАДУ. 2022. 244 с.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, 3 розділів, 9 підрозділів, висновків, переліку посилань, який налічує 85 джерел, та 6 додатків. Обсяг основної частини магістерської роботи становить 89 сторінок.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Історія розвитку туризму налічує чотири основні етапи:

I) Початковий етап (з найдавніших часів до 1841 року);

II) Етап становлення організованого туризму (1841-1914 рр.);

III) Формування індустрії туризму (1914-1945 рр.);

IV) Етап масового туризму і глобалізації туристичної індустрії (з 1945 року до наших днів).

Туризм до другої половини XIX сторіччя, як елітарне та індивідуальне за своїм характером явище, не мав особливого значення та наслідків у суспільному житті. Розвиток туризму розпочинається з появою та утвердженням капіталістичних суспільних відносин у Західній Європі, де отримали розвиток перші масові види туризму – бальнеолікування і рекреаційний туризм. Австрія, Швейцарія, Німеччина першими намагалися систематизувати знання, пов'язані з тими або іншими процесами в галузі туристичного розвитку.

Важливе значення для територіальної організації та планування індустрії туризму має його класифікація, значення котрої полягає у виділенні його класів, форм і видів за найрізноманітнішими напрямками.

Туризм можна класифікувати за найрізноманітнішими показниками: за метою, засобами пересування, характером, термінами і тривалістю подорожі, засобами розміщення тощо. У класифікації туристичних подорожей і поділі їх на види вирішальне значення має їхня мета. Щоправда, мандруючи, турист ставить перед собою не одну мету. Втім, залежно від індивідуальних потреб, одна з них переважає.

Головним є поділ туризму на внутрішній і міжнародний.

Розглянувши загальну характеристику Африки, можна дійти висновку, що африканський туристичний регіон має вигідне географічне положення.

Майже посередині материк пересікає екватор, що призводить до того, що широтна зональність повторюється на північ і південь від екватора, при цьому більшість зон належить до тропічних; лише на півночі та півдні Африка виходить у субтропіки.

Сахара – найбільша пустеля світу – ділить регіон на 2 туристично-рекреаційні зони: арабську Північну та Тропічну Африку. Тропічна Африка, в свою чергу, поділяється на 6 туристичних макрорайонів.

Аналіз сучасного стану туризму на Африканському континенті дозволяє дійти висновку, що його (континент) можна поділити на три групи по відношенню до туризму:

- 4) країни з розвиненою індустрією туризму;
- 5) країни з індустрією, що розвивається;
- 6) країни, які хотіли би розвивати індустрію туризму.

Такі країни, як Марокко, Єгипет, Південна Африка та Туніс мають успішну індустрію туризму. Такі країни, як Кенія, Зімбабве, Есватіні та Маврикій, можна розглядати як країни, які мають стабільний та постійний дохід від туризму. Такі країни, як Алжир і Бурунді практично не отримують економічної вигоди від туризму, але хотіли б, щоб він розширювався.

Успішні країни у сфері туризму процвітають завдяки низці факторів. Такі країни, як Марокко та Туніс, отримують вигоду зі своїх прекрасних пляжів та відносної близькості до Європи. Туризм в Єгипті заснований на багатій історії Стародавнього Єгипту, пірамідах, артефактах та захоплюючих дух пляжах Червоного моря. Південна Африка, Кенія та Танзанія отримують вигоду від експедицій дикими сафарі, залучаючи туристів, які бажають побачити дику природу Африки. Кардинально відмінні від європейських африканська культура, флора та фауна приваблюють чимало любителів екзотики.

Проте регіон страждає від недостатньо розвиненої транспортної інфраструктури та таких екологічних проблем як: глобальне потепління,

знищення екваторіальних та гірських лісів, спустелення саван, зменшення видової кількості рослин і тварин, зокрема окремих ендемічних видів.

У підсумку, можемо зазначити, що Африканському туристичному регіону притаманна перевага природних туристичних ресурсів, серед яких найбільш значними є флоро-фауністичні і ландшафтні складові ресурсного потенціалу. Для порізних країн і територій регіону характерні комфортні погодно-кліматичні умови – основа розвитку масового туризму.

На ринку міжнародних туристичних послуг окремі африканські держави посіли чільні місця і пропонують високоякісний туристичний продукт: Маврикій – весільний туризм і пляжно-купальний відпочинок; Туніс і Марокко – пляжно-купальний, лікувально-оздоровчий і пізнавальний туризм; Зімбабве, Танзанія та Кенія – сафари й екологічний туризм; ПАР – пляжно-купальний відпочинок, гастрономічний і екологічний туризм; Кабо-Верде спеціалізується на дайвінгу та серфінгу. Традиційною популярною дестинацією є Єгипет.

Завдяки своєму географічному розташуванню, дивовижній природі та багатовіковій історії найпопулярнішими видами туризму на континенті є: пляжний, екскурсійний, оздоровчий та екологічний.

Значним туристським ресурсом є історичні та культурні пам'ятки, серед яких частина є внесеними до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Загалом, станом на 2023 рік, до цього списку входить 146 об'єктів.

Окрім вже відомих на світовому туристичному ринку країн, є держави, які також мають наміри та усі шанси покращити своє становище у міжнародному туризмі, такими є Сенегал, Намібія, Руанда, Кот-д'Івуар та Нігерія.

Розвитку туризму на континенті перешкоджають такі проблеми як небезпека для туристів через бойові дії, хвороби та бідність населення, недостатньо розвинена інфраструктура, зокрема готельна база, та відсутність

обізнаності подорожуючих про туристичні ресурси непопулярних країн материка, що каже про слабке просування на міжнародному рівні.

Задля популяризації загальної туристичної індустрії та, насамперед, просування на міжнародному рівні країн з індустрією туризму, що розвивається, пропонується, окрім поширених туристичних напрямків, розвивати ті види, що не мають ще такого поширення у лідерів, проте актуальні на теперішній час.

Такими напрямками цілком можуть стати етнічний та військовий туризм. Оскільки за останні роки суттєво зросла кількість охочих дізнатися більше про своє коріння та країну походження, етнічний туризм, розрахований насамперед на мулатів та метисів – нащадків африканців, дає можливість активізувати туристичні потоки до найрізноманітніших країн континенту.

Військовий туризм, в свою чергу, дає можливість пост-воєнним державам почати відновлювати туристичну діяльність. Пам'ятні місця, меморіали, райони ведення бойових дій можуть залучити подорожуючих до відвідування цих країн, а також працевлаштувати у цю сферу населення, що потерпало від війн та безробіття.